

Bir Cumhuriyet Projesi Olarak Türkiye’de Kış Turizmi

Winter Tourism in Türkiye As A Republic Project

Savaş EVREN*

* Doç., Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Gümüşhanevi Kampüsü, Bağlarbaşı Mahallesi, 29100 Merkez, Gümüşhane.

E-posta: savaevren3011@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4558-9720

MAKALE BİLGİLERİ

Makale işlem bilgileri:

Gönderilme tarihi: 31 Mayıs 2023

Birinci düzeltme: 16 Haziran 2023

Kabul: 17 Haziran 2023

Anahtar sözcükler: Kış sporları, Kayak, Kış turizmi, Tarihsel gelişim, Türkiye.

ARTICLE INFO

Article history:

Submitted: 31 May 2023

Resubmitted: 16 June 2023

Accepted: 17 June 2023

Key words: Winter sports, Skiing, Winter tourism, Historical development, Türkiye.

ÖZ

Çalışma, binlerce yıl önce ulaşım amacıyla geliştirilen kayağın dünyada ve Türkiye’de günümüzün en büyük turizm hareketlerinden birine dönüşmesi sürecini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan incelemeler, 1850’lerden sonraki sürecin kış turizmi açısından oldukça önemli olduğunu göstermiştir. Bu süreçte, en az 8000 yıllık bir olgu olan kayak Norveç’te modernleşmiş, bugünkü rekreasyonel kayağın öncüsü olan Alp Disiplini gelişmiş, mekanik tesisler ve dağ otelleri kurulmuş ve İsviçre başta olmak üzere Alp bölgesinde kış turizmi hareketi yayılmıştır. Türk dünyası açısından bakıldığında, Altay Dağlarında yaşayan Türk kavimlerinin kayağın ataları arasında yer aldığı, ancak Türkiye’de kayağın 1915 itibarıyla askeri amaçla öğrenilmeye başlandığı görülmektedir. Kış turizmi olgusu ise 1930’larda, yeni kurulan Cumhuriyetin modernleşme çalışmalarından biri olarak Uludağ’da gelişmeye başlamıştır. Günümüzde Türkiye’de 51 adet faal kayak alanı, 53 adet de yeni destinasyon fikri/projesi bulunmaktadır. Ulusal kış turizmi literatürü ise 1990’larda gelişmeye başlamış, bir süre bölgesel değerlendirmelerle sınırlı kalmış, 2011 itibarıyla sayıca ve içerik olarak zenginleşmeye başlamıştır.

ABSTRACT

The study was carried out to evaluate the process of transforming ski, which was developed for transportation purposes thousands of years ago, into one of the biggest tourism movements in the world and in Türkiye today. Examinations have shown that the period after the 1850s is very significant for winter tourism. In this process, skiing, which is a phenomenon of at least 8000 years, has been modernized in Norway, Alpine Discipline, which is the forerunner of today’s recreational skiing, has developed, ski lifts and mountain hotels have been established, and winter tourism movement has spread in the Alpine region, especially in Switzerland. From the perspective of the Turkish world, it is seen that the Turkish tribes living in the Altai Mountains are among the ancestors of skiing, but skiing in Türkiye began to be learned for military purposes in 1915. The phenomenon of winter tourism, on the other hand, started to develop in Uludağ as one of the modernization efforts of the newly established Republic in the 1930s. Today, there are 51 active ski areas and 53 new destination ideas/projects in Türkiye. The national winter tourism literature, on the other hand, started to develop in the 1990s, was limited to regional evaluations for a while, and started to enrich in number and content as of 2010.

GİRİŞ

Kış turizmi, turizmin en eski formlarından biridir. 1800’lü yılların sonlarına doğru Avrupa’da bir sportif faaliyetten turizm hareketine evrilen ve dünyaya yayılan bu turizm hareketi, günümüzde milyarlarca dolarlık bir endüstri haline gelmiştir. Dünyada coğrafi koşulları elverişli olan hemen her bölgede akla ilk gelen ekonomik faaliyetlerden biri durumundadır (Hudson 2003). Türkiye’de de durum farklı değildir. Pek

çok şehirde yerel idareciler, karlı dağlık alanlarda kış turizmi destinasyonlarının kurulması için girişimlerde bulunmaktadır. Bu kapsamda, özellikle 1980’lerden itibaren kış turizmi destinasyonlarının sayısı Türkiye’de artış eğilimi içindedir (Demiroğlu 2014). Buna paralel olarak kış turizmi faaliyetlerine katılanların sayısında da artış eğilimi gözlenmektedir.

Kış turizmi hareketinin günden güne gelişip yayılması sonucunda turizm akademisinin de ilgisi bu yöne dönmüştür. Özellikle son 10-15 yıl

da kış turizmi sektörünün büyümesi ve turizm akademisyenlerinin sayısının artması gibi etkenler, kış turizmi literatürünün gelişmesinin yolunu açmıştır. Ancak kış turizminin tarihsel gelişimine ilişkin çalışmaların çok sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir (Evren ve Güldemir 2018). Bu noktadan hareketle çalışmada, neredeyse Cumhuriyetle yaşıt bir turizm hareketi olan kış turizminin Türkiye’deki gelişim süreci ele alınmıştır.

İNCELEME YAKLAŞIMI

Çalışmada temel olarak ikincil kaynak incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle ilk ortaya çıktığı dönemlerde bir ulaşım aracı olan kayağın bir turistik ürüne dönüşme süreci literatür taramasına bağlı olarak incelenmiştir. Ardından yine literatür incelemesi neticesinde Türklere kayağın kullanımına ilişkin tarihsel süreç ve Türkiye’de kış turizminin gelişim süreci anlatılmıştır. Üçüncü aşamada Türkiye’de kış turizminin güncel durumunun incelemesi yapılmıştır. Bu kapsamda, iller bazında yapılan taramalar ve kış turizmiyle ilgili kapsamlı değerlendirmeler içeren bazı çalışmaların (örneğin Ülker 2006; Demiroğlu 2014) incelenmesiyle mevcut ve öneri/proje tesislerle ilgili bir liste hazırlanmıştır. Son aşamada Türkiye’de kış turizmi literatürü değerlendirilmiştir. Literatür değerlendirmesini sistematik hale getirmek için araştırmalarda ele alınan konular üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda, özellikle lisansüstü tezler “kayak”, “kış sporları” ve “kış turizmi” anahtar kelimeleriyle tespit edilip (41 yüksek lisans, 5 doktora tezi) sistematik bir şekilde incelenerek tarihsel periyodlar halinde konu dağılımı değerlendirilmiştir. Kayak ve kış sporlarının teknik yönü çerçevesinde yazılan tezler incelemeye dahil edilmemiştir. Ayrıca makaleler de, tezlerdeki kadar sistematik bir yaklaşımla olmasa da, konu dağılımı bakımından incelenmiştir.

ULAŞIM ARACINDAN TURİSTİK ÜRÜNE KAYAĞIN DÖNÜŞÜM SÜRECİ

Kayak, insanların karlı bölgelerde doğaya karşı verdikleri mücadelede geliştirdikleri en önemli araçlardan biridir. Kar üzerinde hareket etmekte zorlanan insanlar önce kar ayakkabılarını, bun-

lar avlanmada yetersiz kalınca da kayağı geliştirip ulaşım ve avlanmada kullanmışlardır (Allen 2007: 22-24; Tanyeri 2018: 5-10). Kayağın ilk hangi bölgede ve kimler tarafından kullanıldığı ise biraz karmaşık bir konudur. Kayak, uzun yıllar boyunca çeşitli arkeolojik kalıntılardan hareketle bir İskandinav icadı olarak bilinmiştir. Ancak Rusya’da, Beyaz Deniz yakınlarında bulunan kalıntılar ve Çin’in Altay Dağlarında bulunan mağara resimleri, ilk kayakların Ural veya Altay Dağlarında geliştirildiğini göstermektedir. Rusya’da 1960 yılında yapılan kazılarda bulunan kayak kalıntıları M.Ö. 6000'lere tarihlenmektedir. Çin’de bulunan mağara resmi ise biraz tartışmalıdır. Çinli uzmanlar bu duvar resimlerini M.Ö. 10.000-8000 arasına tarihlenirken, sonraki yıllarda başka ülkelerden uzmanlar M.Ö. 5200-4500 arasına tarihlenmişlerdir. Tartışmalar devam etse de, kayağın en az 8000 yıllık bir tarihi olduğu ve atalarının Sibirya ve Altay bölgesindeki toplumlar olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca kayağın benimsenip dünyaya yayılmasındaki etkileri bağlamında İskandinav toplumlarının hakkını teslim etmek gerekir. Bu toplumlarda kayak çok önemli bir role sahiptir. Öyle ki, Tanrı Ulr ve Tanrıça Skadi gibi mitolojik kayak tanrılarına yüzyıllar boyunca inanmışlardır (Huntford 2008: 5; International Skiing History Association 2017).

Kayak, en önemli uygulama alanlarından birini ordularda bulmuştur. Çin, Rusya, Norveç, İsveç, Finlandiya gibi ülkelerde kış savaşının temel araçlarından biri haline gelen kayaklar savaş alanında çok büyük avantajlar sağlamıştır. Resmi belgeler kayağın ilk kez 1444 yılında Ruslar tarafından Tatarlara karşı verilen mücadelede kullanıldığını göstermektedir. Resmi olmayan kaynaklara göre ise kayağın kullanıldığı ilk savaş 6 Mart 1200’de Oslo’da yaşanan iç çatışmadır. Danimarkalı tarihçi Saxo Grammaticus ise daha eski bir tarihte, 9. yüzyılda Viking Kralı Ragnar Lodbrog’un ordusunun kış için kamp kurdukları Bjarmeland’da Finli kayaklı askerlerin gerilla saldırısına uğradıklarını anlatmaktadır. Kayaklı askerlerin katıldığı savaşlar sonraki yüzyıllarda yaygınlaşmıştır. Bu kapsamdaki en önemli örnek Ruslarla Finlandiyalıların 1939’da yaptıkları Kış Savaşıdır. Ruslara büyük kayıplar yaşatan Finliler, savaşı kazanamayıp Sovyet şartlarında barış

imzalamak durumunda kalsalar da kayaklı askerlerin başarısı tüm Avrupa'da yankı uyandırmış, kayak Fin kültürünün en önemli ögesi haline gelmiştir (Toivonen 1998; Allen 2007: 275-282; Huntford 2008: 357-358; Britanicca 2022).

Kayağın askeri amaçla kullanımının yaygınlaşması sonucunda sivil halkın da kayağa ilgisi artmıştır. 1850'ler itibariyle yaşanan bazı gelişmeler kayağı öncelikle dünya çapında ilgi uyandıran bir spora, sonrasında elit bir eğlence aracına ve en son da bir turistik ürüne dönüştürmüştür. Bu noktadaki dönüm noktası, Sondre Nordheim isminde Norveçli bir kayakçının yeni bir kayak bağlama tekniğiyle Telemark Kayağını, diğer bir ifadeyle Kuzey Disiplinini geliştirmesidir. Modern kayağın başlangıcı olarak değerlendirilen bu gelişme, insanların kayağı daha kolay icra edebilmesini sağlamış ve Kuzey Disiplini hakim disiplin haline gelmiştir (Hudson 2003: 89; Huntford 2008; Demiroğlu 2014). 1800'lerin sonuna doğru bugünkü rekreasyonel kayağın temellerini atan Alp Disiplini, Avusturyalı Mathias Zdarsky öncülüğünde gelişmiştir. Bu iki ana gelişmenin ardından; kayağın kutup keşiflerinde kullanılması, kayak alanlarında mekanikleşme, kayağın olimpiyatlarda yer alması gibi gelişmeler kayağa yönelik ilgiyi arttırmıştır (Tant vd. 1992; Trafton 1998; Tanyeri 2018: 30-31).

Kutup keşifleri kapsamında Fridtjof Nansen isimli bilim adamı, politikacı ve gezgin 1880'lerde ilk kez kayakla Grönland'ı geçmiştir. Nansen'in 1890'da yayımlandığı ve bahsi geçen turu anlattığı "*Kayakla Grönland'ı Geçmek*" başlıklı kitabın Almancaya ve İngilizceye çevrilmesi sonrasında kayağa yönelik ilgi büyük ölçüde artmıştır (Huntford 2008: 127-140; Fram - The Polar Exploration Museum 2022). Kayak merkezlerinde mekanikleşme çabaları ise 19. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkmış, bugünkü teleskilerin atası olan, su değirmeni gücüyle çalışan halatlı tesis 1908'de Avusturya Swarzländ'da Robert Winterhalder tarafından geliştirilmiştir. 1934'te Davos'ta bu fikrin modern hali, İsviçreli mühendis Ernst Gustav Constam tarafından geliştirilmiş ve J-bar şeklindeki modern teleskilerin ilk örneği ortaya çıkmıştır. Teleskilerin geliştirilmesi, insanların kayakta en zorlandıkları konu olan yamaçlara tırmanma gerekliliğini ortadan kaldırmış ve özellikle eğlen-

ce amaçlı kayağın gelişmesini sağlamıştır (New England Skiing Museum 2001; Huntford 2008: 347-355). 1936'da daha gelişmiş bir mekanik sistem olan telesiyej ABD'de, Sun Valley Kayak Merkezinde kullanılmaya başlamıştır. Mühendis Jim Curran tarafından geliştirilen telesiyej sayesinde insanlar bir halata tutunup kayarak piste çıkmak yerine oturaklara oturarak havadan zirvelere ulaşabilmiştir. Pistlerdeki bu mekanikleşme, kayağı daha popüler bir rekreasyonel etkinlik haline getirmiştir (International Skiing History Association 2022a; International Skiing History Association 2022b).

Kayağın bir turistik ürün haline gelmesi de yine 1800'lerin sonlarına doğru gerçekleşmiştir. Demiryolu ağlarının Alplere kadar uzatılması, kış turizminin gelişmesindeki kilit faktör olmuştur. İngiltere başta olmak üzere Almanya, Fransa, Avusturya, İsviçre, İsveç, Norveç gibi ülkelerde kurulan ve yazın sağlık amaçlı hizmet veren oteller, kayak ve dağcılık kulüplerinin etkisiyle kayak otellerine dönüşmüş ve demiryolu ulaşımının kış aylarında da sürdürülmesi sağlanmıştır. Bu süreçte kayak sporundaki mekanikleşme de, ulaşımı kolaylaştıran destinasyonlarda çok önemli bir destekleyici güç olmuş ve kış turizmi olgusu 1800'lerin sonu itibariyle yaygınlaşmaya başlamıştır (Allen 2007: 76-94). Kış turizminin dünyanın en önemli turizm çeşitlerinden birine dönüşmesinde ise bu sporun bilinirliğini en üst seviyeye taşıyan kış olimpiyatlarının etkisi büyüktür. 1899'dan itibaren Nordik Maratonu adı altında yapılan uluslararası yarışlar, 1905 yılında ilk kez resmi bir şekilde olmasa da olimpiyatlar kapsamına alınmıştır. 1924'te Fransa Chamonix Olimpiyatlarında kayağa resmi olarak yer verilmiş, 1932'de New York Lake Placid'te Olimpik Kış Oyunları düzenlenmiştir. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde kış sporlarına ilişkin farkındalık dünya geneline yayılmış, kış turizmi en önemli turistik faaliyetlerden biri haline gelmiştir (Hudson 2003: 89-91).

Günümüzde kış turizmi küresel ölçekte en büyük sektörlerden biri haline gelmiştir. Vanat'ın (2022) raporuna göre; dünya genelinde 100 ülkede 5.764 kayak alanı vardır, bunlardan 1.945'i kayak destinasyonu (4'ten fazla lifti olan) olarak

nitelendirilebilir. Rapor, dünya genelinde kış turizmine katılan kişi sayısının yaklaşık 135 milyon olduğunu ve bu kişilerin yıllık yaklaşık 350-380 milyon arasında ziyaret gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır. Ancak bu büyük sektörde, son yıllarda etkisini arttıran iklim değişikliğinden dolayı geleceğe kaygı ile bakılmaktadır. OECD’nin 2007 yılı raporuna göre; 666 Alp destinasyonundan 57’si kar güvenirliliği olmayan destinasyonlar haline gelmiştir. Her 1 °C artışta kar güvenirliliği alanı 150 m yükselmekte, sıcaklık artışı sürdükçe kar güvenirliliği olan destinasyon sayısı azalmaktadır. Örneğin 2 °C’lik bir artışla Alp Bölgesindeki destinasyonların %33’ünün kar güvenirliliği olmayan destinasyonlar haline geleceği ifade edilmektedir. Bunun sonucunda destinasyonlarda kayak yapılabilir gün sayısının 50’ye kadar düşebileceği düşünülmektedir. Yapay karlama gibi adaptasyon çalışmaları ise hem yüksek su ve enerji tüketiminden dolayı sürdürülebilir olmamakta hem de gerekli iklimsel koşullar (nem, soğukluk, rüzgâr vb.) sağlanamadığında beklenen sonuçları vermemektedir (Tranos ve Davuodi 2014). Bununla birlikte günümüzde yapay karlama sistemleri, destinasyonlara büyük ölçüde kar güvenirliliği özelliği katmaktadır (Scott ve McBoyle 2007). Ancak küresel ısınmanın artış eğilimi bugünkü haliyle devam ederse ilerleyen yıllarda çoğu kış turizmi destinasyonunun var olma mücadelesi içine girme olasılığı yüksektir.

TÜRKLERDE KAYAĞIN KULLANIMI

Günümüz Türkiye’si için kayak nispeten yeni bir kavram olsa da, kadim Türk toplumlarının tarihinde kayağın çok önemli bir yeri vardır. Altay Dağlarında yaşayan, genel olarak Şor Türkleri olarak anılan Türk kavimlerinin kayağı avcılık amacıyla kullandığı tarih kaynaklarında yazılmaktadır. Örneğin M.S. 618-907 arasında varlık gösteren Tang Hanedanı kayıtlarında kayak yapan Türk ve Moğol kavimlerinden “Tahta Atlılar” diye bahsedilmektedir (Tanyeri 2018: 11-33). Ayrıca Çin’de daha eski bir dönemde (M.Ö. 206 – M.S. 225) hüküm süren Batı Han Hanedanlığı döneminden kalma bir dokümanda Çin’in Kuzeybatısında, Altay Dağlarında yaşayan Ding-Ling halkının tahta kayaklarla kayak yaptığını

dan bahsedilmektedir. Bu insanların vadilerde keçiler kadar hızlı ilerledikleri, düz alanlarda “keçinin boynuzunu” giydikleri belirtilmektedir. Bahsi geçen “keçinin boynuzu” toynağa benzer bir tahtadır ve diz boyu bir kürk çizme bu tahtaya bağlıdır (Allen 2007: 23). Bazı kaynaklara göre adı geçen Ding-Ling halkları Türkçe konuşan halklar arasındadır ve sonraki yüzyıllarda ortaya çıkan Türk boylarının atasıdırlar (Erkoç 2017: 63; Yıldırım 2020: 293). Bu bağlamda, kayakla ilgili ilk yazılı kaynaklara göre, kayağın ataları arasında Türklerin olduğunu söylemek mümkündür.

Rusya ve Çin’in bazı dağlık kesimlerinde yaşayan eski Türk toplumlarında, Hunlar ve Göktürkler gibi kadim Türk devletlerinde binlerce yıldır ustalıkla yapılan kayak (Dever ve İslam 2015) Anadolu Türklerinde çok uzun yıllar sonrasında, Sarıkamış Harekâtı (1914) gibi trajik bir askeri felaketin ardından yayılmaya başlamıştır. Sarıkamış Harekâtı sırasında karda hareket etme deneyimi ve becerisi dahi olmayan Osmanlı Ordusu büyük kayıplar vermiş, bu hareket Türk tarihinin en acı hikayelerinden biri olarak tarihe geçmiştir. Felaketten birkaç ay sonra kayaklı birlik kurulması fikri gelişmiş; Avusturya’dan kayak eğitmenleri ve 1000 adet kayak malzemesi istenmiştir. Savaş dönemi şartlarında 100 adet getirilebilmiş, bu kayaklar örnek alınarak İstanbul’da kayak üretimine başlanmıştır. Avusturya’dan getirilen 4 kayak eğitmeni subay, 5 Nisan 1915’te Erzurum’da askerlere eğitim vermeye başlamıştır. Avusturyalılardan kayağı öğrenen Türk askerleri sonraki süreçte birer kayak eğitmeni olmuş ve askeri amaçlı kayak eğitimi vermişlerdir. Örneğin Arif Hikmet Koyunoğlu, Sivas Suşehri’nde Türkiye’nin ilk kayak okulunu kurmuş ve sistematik olarak kayakçı yetiştiren ilk Türk olmuştur. Sonraki yıllarda farklı yerlerde askeri kayak okulları açılmış, bazı askerler yurtdışına kayak eğitimine gönderilmiş ve kayak olgusu Türk askeri sistemi içinde yerini almıştır. Bu sırada yerel halk da askerlerden gördükleri kayağa ilgi duymaya başlamıştır. Milli mücadele yıllarında ise Kazım Karabekir’in özellikle çocukların kayak sporunda gelişmesi noktasında önemli katkıları olmuştur. Cumhuriyet Döneminde yeniden kurulan ülkenin uluslararası platformlarda kendini göstermesi için spor

önemli bir alan olarak görülmüş ve Avrupa üst kesiminin yeni spor etkinliği olan kayak, bu noktada iyi bir araç olarak değerlendirilmiştir (Çankaya 1993: 13-15; Tanyeri 2018: 40-72).

Kayağın toplum nezdinde yaygınlaşması noktasında ise en önemli itici güçlerden biri Halk Evleri olmuştur. Cumhuriyetin modernleşme projesi olarak 1932'de hayata geçirilen Halk Evleri, gençlerin daha sağlıklı ve kültürlü gelişmesi için çeşitli faaliyetler yürütmüştür. Bu faaliyetlerden biri de kuşkusuz kayaktır (Aktaş ve Özdemir 2011: 195-196). Halk evleri, Anadolu'da pek çok şehre yüzlerce kayak malzemesi temin etmiştir. Ayrıca 1933 senesinde Bursa Dağcılık Kulübünün kurulmasına öncülük ederek Bursa'da ve Türkiye'nin geri kalanında kayağın halk tarafından benimsenmesinde büyük rol oynamıştır. 1930 yılında açılan ve 1935'ten itibaren kışları da hizmet vermeye başlayan Uludağ Büyük Otel'in kurulmasında da yine Halk Evleri ve Bursa Dağcılık Kulübünün öncülüğü ve yönlendiriciliği söz konusudur. Tüm bu çabalar sonucunda, takip eden başlıkta daha detaylı incelendiği üzere, 1930'larda Türkiye'de kış turizminin temelleri atılmıştır (Evren ve Güldemir 2018).

TÜRKİYE'DE KIŞ TURİZMİNİN BAŞLANGICI: ULUDAĞ

Öncesinde doğu illerinde askeri amaçlarla ve ulaşım amacıyla kullanılan kayak, Uludağ'da 1930'ların başlarında bir turizm etkinliği haline gelmiştir. Bu kapsamda, Türkiye'de kış turizminin gelişim süreci incelenmek istendiğinde, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin gelişim stratejisine ve Uludağ'ın bu stratejideki rolüne bakmakta fayda vardır. Kurtuluş Savaşından yeni çıkan Türk Halkı, Atatürk'ün önderliğinde sosyo-ekonomik gelişim için Avrupa'yı örnek almıştır. Avrupa'nın o dönemdeki hakim turizm etkinliklerinin başında kış turizmi gelmekteydi. Dolayısıyla Avrupa'yı örnek alan Türkiye'de, özellikle de Bursa'da, 1920'lerin ortalarından itibaren kayak sporunun halk arasında yaygınlaştırılması ve Uludağ'ın kayak amaçlı kullanımı konuşulmaya başlamıştır (Evren ve Güldemir 2018; İnal 2019).

Uludağ'ın kayak potansiyeli büyük ölçüde maceraperestlerin bireysel girişimleriyle keşfedilmiştir. Uludağ'da kayak yapan ilk kişi Şaban Örnektekin'dir. Örnektekin, daha önce eğitim ve iş amaçlı gittiği Fransa'da kayakla tanışmış, Cumhuriyetin ilanı ile Türkiye'ye döndüğünde bu olanağı bulamamıştır. 1924'te zirveye ulaşmayı amaçlayan Örnektekin, hava koşullarından ötürü bunu gerçekleştiremeyince dağda birkaç gün kayak yapıp Bursa'ya inmiştir (Şaktimur 1994: 74). 1933 yılında farklı zamanlarda Spor Teşkilatı antrenörü Alexi Abraham ve Galatasaray Lisesi öğretmenlerinden Monsieur Guillot da bireysel olarak Uludağ'da kayak yapmıştır. Abraham, kayak deneyimi sonrasında fotoğraflar çekip bir rapor hazırlamış ve Vali Fatin Güvendiren'e rapor sunmuş, Guillot ise Uludağ zirvesinde kayak yapan ilk insan olarak tarihe geçmiştir. Uludağ zirvesini gören ilk Türkler yine 1933 yılında Kemal Bekir Macur, Vedat Abut ve Şefik adındaki bir kişi olmuştur. Bu bireysel girişimler Bursa ve İstanbul'da Uludağ'a yönelik büyük ilgi yaratmıştır. Ayrıca 1933'te İstanbul Valisi Muhittin Üstündağ'ın yeğeni Bülent Üstündağ, Galatasaraylı futbolcu Vedat Abut, tüccar Avni Şasa gibi isimlerin de aralarından bulunduğu 30 kişilik bir grup Uludağ Büyük Otel'de kalıp kayak yapmışlardır. Aynı yıl yaz aylarında Nazilerden kaçıp Türkiye'ye sığınan öğretim üyelerinin öncülüğünde gerçekleştirilen yaz kampı da Uludağ'ın tanınmasında ve geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Uludağ'ın gelişip bir turizm destinasyonuna dönüşmesinde en etkili faktörlerden biri olan Bursa Dağcılık Kulübünün kurulması da 1933 senesinde olmuştur (Kuşku 2012, 2013; Evren ve Güldemir 2018). Dolayısıyla 1933 yılının Uludağ için bir dönüm noktası olduğunu, dahası Türkiye'de kayak sporunun bir turistik ürüne dönüştüğü yıl olduğunu ifade etmek mümkündür.

KIŞ TURİZMİNİN ÜLKE GENELİNE YAYILIMI VE GELİŞİMİ

Türkiye'nin 1930'larda Uludağ'da başlayan kış turizmi hareketi 1950-1980 arasında ülke geneline yayılmaya başlamıştır. 1959'da Ankara Elmadağ, 1963'te Erciyes, 1969'da Sarıkamış ve Palandöken kayak merkezleri hizmete girmiştir.

Ancak Uludağ, 1950’ler itibarıyla çektiği turizm yatırımlarıyla ve uzun vadede yarattığı güçlü imajıyla Türkiye kayak pazarının hakim destinasyonu olmaya devam etmiştir. 1950-1980 arasında çekilen Türk filmleri de Uludağ’ın imajını hem güçlendirmiş hem de bu güçlü imajın birer göstergesi haline gelmiştir (Evren 2021). 1977’de Bolu’da Mazhar Murtezaoğlu’nun öncü yatırımlarıyla kurulan Kartalkaya ise sonraki yıllarda Uludağ’ın en önemli rakiplerinden biri olmuştur. Uludağ, 1990’larda iyice kalabalıklaşıp magazin programlarının gündemi haline gelince kalabalıktan uzakta, temel motivasyonu kayak yapmak olan insanlarla birlikte tatilini geçirmek isteyen insanlar yavaş yavaş farklı destinasyonları da tercih etmeye başlamıştır. Ancak halen Uludağ’ın Türkiye’de en fazla ziyaretçi ağırlayan, en popüler kış turizmi destinasyonu olduğunu ifade etmek mümkündür. Halen, kış turizmi denildiğinde insanların akıllarına önce Uludağ gelmektedir (Evren 2016).

Demiroğlu (2014), Türkiye’de kış turizminin tarihsel sürecinin dört evreden oluştuğunu belirtmektedir. Yazara göre Türkiye’de kış turizmi Uludağ’la birlikte 1930-1950 arasında ilk adımlarını atmış, askeri darbelerle geçen 1950-1980 arasında kısmen de olsa hareketlenmeye başlamıştır. 1980-2000 arasında Turizmi Teşvik Kanununun etkisiyle gelişim hız kazanmıştır. 2000’li yıllarda ise 2007’de yürürlüğe sokulan Türkiye Turizm Stratejisi (2023) ile önemli bir gelişme sürecine girilmiştir. Yazarın Türkiye’deki kayak merkezleri üzerine yaptığı incelemede 51 adet kayak merkezi veya kayak alanı olarak nitelendirilebilecek bölgeden bahsedilmektedir. Bunlardan beşi (Uludağ, Kartalkaya, Erciyes, Palandöken, Sarıkamış) ana kayak merkezi, geri kalanı bölgesel kayak merkezi olarak tanımlanmıştır. Yazar ayrıca 51 adet öneri/proje kayak merkezinden söz etmiştir. Ancak 2014’ten bu yana geçen süre zarfında bu mevcut tesislerin ve önerilen tesislerin durumunun ne olduğu konusunda kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda, takip eden başlıkta Türkiye’deki faal kayak merkezlerinin ve proje/öneri durumundaki kayak merkezlerinin incelemesi yapılmıştır.

KIŞ TURİZMİNDE GÜNCEL DURUM

Kültür ve Turizm Bakanlığının (2023) güncel verilerine göre Türkiye’de 9 adet faal, 7’si yarı faal, 13’ü proje aşamasında toplam 29 kayak merkezi bulunmaktadır. Faal destinasyonlar arasında; Erzurum-Palandöken, Bursa-Uludağ, Bolu-Kartalkaya, Kayseri-Erciyes, Kastamonu/Çankırı-Ilgaz, Kars-Sarıkamış, Kocaeli-Kartepe, Isparta-Davraz ve Sivas-Yıldız Dağı yer almaktadır. Yarı faal destinasyonlar arasında ise Çankırı-Yıldıztepe, Ardahan- Yalnızçam Uğurludağ, Bayburt-Kop Dağı, Gümüşhane-Zigana, Erzincan-Ergan Dağı, Denizli- Bozdağ, Samsun Ladik-Akdağ bulunmaktadır.

Bakanlığın verilerininin Türkiye’deki tüm kayak merkezlerini içerdiğini söylemek zordur. Bu kapsamda, araştırmacı tarafından iller bazında tarama yapılarak kış turizmi destinasyonlarının güncel sayısına ulaşılmaya çalışılmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde, Türkiye’de faal olarak hizmet veren 51 kayak merkezi tespit edilmiş, 53 adet de proje/öneri olduğu anlaşılmıştır. Bu kapsamda, 2014’ten bu yana bazı destinasyonların kapanıp yenilerinin açılmasıyla destinasyon sayısının yine 51 olduğu, bazı projelerin hayata geçmesi, bazı yeni önerilerin ortaya çıkmasıyla öneri/proje destinasyon sayısının 53 olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1’de görüldüğü üzere, kayak merkezi yoğunluğu bakımından Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinin belirgin bir üstünlüğü vardır. En zayıf bölge ise biri yapay (Gaziantep-Eriççe), diğeri çok küçük ölçekli bir destinasyon olan (Şanlıurfa-Karacadağ; 700 metrelik pist) 2 kayak merkeziyle Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. Küçük ölçekli kayak merkezleri, sadece Güneydoğu Anadolu’da değil tüm Türkiye’de yaygın bir durumdur. Türkiye’deki 51 destinasyonun 35’i 10.000 metrenin altında pistlere sahiptir, bunların 14’ü tek pistle, 7’si 2 pistle hizmet vermektedir. Ayrıca 17 tesis, 2000 m ve altında pistlere sahiptir. Günümüzde kış turizmin anavatanı olan Avusturya, İsviçre, Fransa, İtalya, ABD, Kanada gibi ülkelerdeki popüler destinasyonlara bakıldığında, sözü geçen destinasyonların yüzlerce km’lik pistlere sahip oldukları görülmektedir. Örneğin İtalya’da Dolomiti Superski markası al-

Tablo 1. Türkiye'nin Faal ve Proje Kış Turizmi Destinasyonları

Bölge	Faal Destinasyonlar (pist sayısı ve uzunluğu m)	Proje-Öneri Destinasyonlar
Akdeniz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antalya-Saklıkent (4 pist, 7.000 m) 2. Burdur-Salda (5 pist, 4.000 m) 3. Isparta-Davraz (12 pist, 23.500 m) 4. Kahramanmaraş-Yedikuyular (4 pist, 3.336 m) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osmaniye-Düldüldağı 2. Adana-Elmalı Boğazı 3. Mersin/Tarsus-Kar Boğazı 4. Antalya/Akseki-Göktepe 5. Antalya/Alanya-Akdağ 6. Antalya-Tahtalı 7. Antalya-Kızlarsivrisi 8. Isparta-Dedegöl
Doğu Anadolu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ağrı-Küpkıran (2 pist, 1.400 m) 2. Ardahan-Yalnızçam (3 pist, 5.100 m) 3. Kars-Sarıkamış (9 pist, 25.000 m) 4. Kars – Osman Yüce (1 pist, 1200 m) 5. Muş-Güzeltepe/Güzeldağ (2 pist, 1.300 m) 6. Bingöl-Haserek (4 pist, 2.600 m) 7. Bingöl – Yolçatı (1 pist, 1.000 m) 8. Elazığ-Hazarbaba (2 pist, 3.500 m) 9. Erzincan-Ergan (6 pist, 17.000 m) 10. Erzincan-Akbulut, Sakaltutan (5 pist, 6.800 m) 11. Tunceli-Ovacık (1 pist, 1.200 m) 12. Erzurum-Palandöken (24 pist, 28.000 m) 13. Erzurum-Konaklı (16 pist, 33.100 m) 14. Erzurum-Kandilli (5 pist, 14.150 m) 15. Erzurum-Laleli (Askeri Tesis) (1 pist, 3.500 m) 16. Erzurum-DSİ Kayak Tesisi * 17. Bitlis-El-Aman (Rahva) (2 pist, 3.300 m) 18. Bitlis-Çiftkaya (Erhan Onur Güler) (1 pist, 900 m) 19. Van-Abalı (2 pist, 2.500 m) 20. Van-Çaldıran (1 pist, 2000 m) 21. Hakkari-Mergabütan (4 pist, 6000 m) 22. Hakkari-Güzelkonak* 23. Hakkari-Otluca (Askeri Tesis)* 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Malatya - Yama Dağı 2. Bitlis- Nemrut 3. Bitlis- Sapgör 4. Bitlis-Serinbayır 5. Bitlis-Yumurtatepe 6. Ağrı- Güneyyaka 7. Ağrı-Aydıntepe 8. Van-Çatak 9. Iğdır-Korhan 10. Erzurum/Aşkale-Kılıçkaya 11. Ardahan-Göle 12. Ardahan/Kars-Çıldır
Ege	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kütahya – Murat Dağı (3 pist, 2.053 m) 2. Denizli-Nikfer/Bozdağ (9 pist, 13.000 m) 3. İzmir-Bozdağ (3 pist, 3000 m) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Muğla - Eren Dağı 2. Afyon - Kumalar Dağı 3. Denizli-Karkın 4. Denizli-Honaz 5. Denizli-Karcı
Güneydoğu Anadolu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gaziantep-Erikçe (Yapay) (1 pist, 1.500 m) 2. Şanlıurfa-Karacadağ (1 pist, 700 m) 	-

tında 16 kayak merkezi birbirine bağlanmış, toplam 1.200 km uzunluğunda pistlere ulaşılmıştır. Bu anlamda, Türkiye'deki destinasyonların çok büyük bir bölümünün (yaklaşık %70'inin) uluslararası rekabetçiliği zayıf, hatta bölgesel ihtiyaç-

lara cevap vermekte dahi zorlanan destinasyonlar olduğunu ifade etmek mümkündür.

Bununla birlikte 7 destinasyonun 20 km ve üstündeki pistlerle iç pazarda hakimiyet kurduğu, uluslararası pazarda da yakın zamanda varlık

Tablo 1. Türkiye’nin Faal ve Proje Kış Turizmi Destinasyonları (Devam)

Bölge	Faal Destinasyonlar (pist sayısı ve uzunluğu m)	Proje-Öneri Destinasyonlar
İç Anadolu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ankara-Elmadağ (1 pist, 650 m) 2. Ankara-Sinpaş (Yapay) (1 pist, 200 m) 3. Çankırı-Ilgaz Yıldıztepe (3 pist, 7900 m) 4. Kayseri-Erciyes (41 pist, 112.000 m) 5. Sivas-Yıldız Dağı (7 pist, 12.000 m) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aksaray-Hasandağı 2. Yozgat-Nohutlu Tepe 3. Niğde-Ketençimen 4. Niğde-Demirkazık 5. Niğde-Bor 6. Niğde-Meydan 7. Konya-Derbent 8. Konya-Gözetdağı (Büyük Gözet Dağı) 9. Konya-Kafa Dağı 10. Sivas-Eğriçimen
Karadeniz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Artvin-Atabarı (3 pist, 1.300 m) 2. Bayburt-Kop Dağı (10 pist, 1.260 m) 3. Gümüşhane-Zigana (1 pist, 850 m) 4. Tokat-Başçıftlık (1 pist, 1.600 m) 5. Samsun-Ladik Akdağ (1 pist, 1.400 m) 6. Karabük-Keltepe (4 pist, 3.973 m) 7. Bolu-Kartalkaya (25 pist, 40.000 m) 8. Bolu-Gerede Arkut Dağı (2 pist, 6.500 m) 9. Kastamonu-Ilgaz (4 pist, 4.210 m) 10. Kastamonu – Ilgaz 2 Yurduktepe (2 pist, 5.600 m) 11. Ordu-Çambaşı (11 pist, 12.275 m) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Düzce-Kardüz Yaylası 2. Çorum-Kös Dağı 3. Giresun-Kümbet Yaylası (Kızak Pisti) 4. Gümüşhane-Süleymaniye 5. Gümüşhane-Çakırgöl 6. Gümüşhane/Trabzon-Erikbeli 7. Rize-Ayder 8. Rize-Ovit Dağı 9. Rize-Kavrun 10. Rize-Cimil 11. Rize/İkizdere-Anzer Yaylası 12. Sinop-Dranaz 13. Trabzon-Uzungöl 14. Artvin-Hargehor (Kılıçkaya) 15. Giresun-Sis Dağı 16. Giresun-Bektaş 17. Ordu-Perşembe
Marmara	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bursa-Uludağ (23 pist, 35.000 m) 2. Kocaeli-Kartepe (14 pist, 17.000 m) 3. İstanbul – Torium Snowpark (Yapay) (1 pist, 70 m) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bursa- Alaçam
Toplam	37 şehirde – 51 faal destinasyon	25 şehirde – 53 proje/öneri destinasyon

*Bu destinasyonlarla ilgili pist uzunluğu bilgisine ulaşılamamıştır.

Kaynak: Yazar tarafından derlenmiştir.

göstermeye başladığı görülmektedir. Bu 7 destinasyon arasında 100 km’nin üzerinde pistle riyle uluslararası rekabet gücü en yüksek olanı Erciyes’tir. Pist çeşitliliği, uzunluğu ve turizm üstyapısı açısından diğer rekabetçi destinasyonlar ise Kartalkaya (40 km), Uludağ (35 km), Konaklı (33 km), Palandöken (28 km), Sarıkamış (25

km) ve Davraz (23,5 km) şeklinde sıralanabilir. Bunların dışında 10-20 km arasındaki pist uzunluklarıyla Çambaşı (17.275 km), Ergan (17 km), Kartepe (17 km), Nikfer/Bozdağ (13 km), Yıldız Dağı (12 km) ve Kandilli Kayaklı Koşu Alanı (14 km) gibi kayak merkezleri de diğer rekabetçi destinasyonlar olarak değerlendirilebilir.

Dolayısıyla Türkiye'nin arz kapasitesi en yüksek destinasyonunun Erciyes olduğu, ardından Ejder3200 markası altında birleştirilen Palandöken ve Konaklı'nın geldiği, Kartalkaya, Uludağ, Sarıkamış ve Davraz'ın onları takip ettiği ifade edilebilir.

Tablo 1'deki yeni kayak merkezi projeleri incelendiğinde ise en öne çıkan bölgenin Karadeniz olduğu görülmektedir. Bölgede 17 kayak merkezi projesinden/önerisinden söz edilmektedir. Özellikle yoğun kar yağışı alan Rize'deki proje dikkat çekicidir. Ayder Yaylası merkezli projede Hazindak, Samistal, Amlakit ve Palovit yaylalarına ulaşacak 37 km'lik bir teleferik hattı kurulması ve vadilerin pistlerle doldurulması gündemdedir (Hürriyet Gazetesi 2018). Öte yandan, hâlihazırda 23 destinasyonun faaliyet gösterdiği Doğu Anadolu'da 12 projeden/öneriden söz edilmektedir. Bitlis, Ağrı, Van, Malatya, Iğdır, Ardahan, Erzurum gibi illerde kurulması planlanan bu destinasyonlarla bölgenin kış turizmi arzının önümüzdeki 10 yıllarda giderek artacağı tahmin edilmektedir.

Türkiye'de kış turizmi destinasyonlarının talep durumu incelendiğinde ziyaretçilerin çok büyük bölümünün yerlilerden oluştuğu görülmektedir. Vanat'ın 2022 raporuna göre Türkiye'de turizm pazarının %85'i yerli ziyaretçilerden oluşmaktadır ve yerli halkın kış turizmine katılımı %1 civarındadır. Ancak son yıllarda özellikle Erciyes ve Erzurum'a İran, Rusya, Ukrayna, Polonya gibi ülkelerden ziyaretçiler geldiği görülmektedir (Anadolu Ajansı, 2022, 2023). Bu noktada, Erciyes'e özel bir parantez açmakta fayda var. Erciyes, 2011 yılından itibaren gerçekleştirilen kamu yatırımlarıyla 112 km'lik pistlere ulaşmış, 350 milyon Avro'luk bütçesiyle Türkiye'nin en güçlü kış turizmi destinasyonu haline gelmiştir. Son birkaç yıldır yurtdışı pazarında da varlık göstermeye başlayan destinasyonda yöneticiler, kültür kayağı konseptiyle Kapadokya'yı da içine kattıkları paket tur satmaktadırlar. Bu kapsamda, Rusya, Ukrayna ve Polonya başta olmak üzere, yurtdışından ziyaretçiler ağılamaya başlamışlardır. Gelen ziyaretçiler Kapadokya'da kültür turlarına katılıp Erciyes'te kayak yapmaktadır (Evren 2016; Anadolu Ajansı 2022). Bu pazarlama stra-

tejisi, destinasyon ortaklıkları açısından da örnek teşkil eden önemli bir stratejidir.

TÜRKİYE KIŞ TURİZMİ LİTERATÜRÜ

Kış turizmi temalı çalışmaların sayısında son yıllarda önemli bir artış gözlenmektedir. Bu çerçevede son yıllarda kış turizmi çalışmalarını sistematik olarak inceleyen araştırmalara da rastlanmaktadır (Evren 2020a; Karasakaloğlu 2020; Bozdemir ve Şengül 2021). Örneğin Bozdemir ve Şengül'ün (2021) çalışması kış turizmi çalışmalarındaki hızlı gelişmeyi göstermesi açısından önemlidir. Yazarlar, ulusal ve uluslararası veri tabanlarında yaptıkları taramalarda ulaştıkları 221 kış turizmi temalı çalışmanın %54'ünün 2018-2020 arasında yayımlandığını ortaya koymuşlardır.

Çalışma kapsamında Türkiye'de kış turizmi literatürünün gelişim seyrinin daha net yansıtılması açısından lisansüstü tezler sistematik olarak incelenmiştir. Yapılan taramalarda 41 yüksek lisans, 5 doktora tezi tespit edilmiş; kış turizmiyle ilgili ilk iki tezin 1994 yılında Abdulkadir Koşan (doktora tezi) ve Yüksel Güngören (yüksek lisans tezi) tarafından yayımlandığı görülmüştür (Koşan 1994; Güngören 1994). 1990'lı yıllarda yayımlanan tezlerde daha çok çeşitli bölgelerin gelişimi ve potansiyeli incelenmiştir (Çömez 1997). 2000-2010 arasında da kış turizmi literatüründe benzer konular çalışılmıştır. Genel olarak Türkiye'nin (Aksu 2003) veya kimi kayak merkezlerinin kış turizmi potansiyelinin değerlendirildiği (Üzel 2003), yerel halkın kış turizmine bakış açısının incelendiği (Şebin 2009) anlaşılmaktadır.

2011-2023 yılları arasında tezlerde ele alınan konular nispeten farklılaşmış, destinasyonlar veya otellerle ilgili çeşitli konularda araştırmalar yürütülmüştür. Bu kapsamda iklim değişikliği (Demiroğlu 2013), destinasyon imajı (Keskin 2021), tüketici davranışı (Apak 2016), rekabetçi konumlandırma ve rekabetçilik (Evren 2016), destinasyon tercihi (Yurttakalan 2018), destinasyon markalama (Çelik 2018), bölgesel kalkınma (Kara 2020), boş zaman ilgilenimi (Suna 2022), pazar bölümlendirme (Paksadze 2019), talep tahmini (Dudu 2016), memnuniyet ve hizmet kalitesi (Temür 2022), destinasyon deneyimi (Er-

dem 2022), yerel halkın algısı-desteği (Ibroshva 2021), coğrafi işaretli ürün algısı (Duman 2019) gibi konuların çalışıldığı görülmektedir. Öte yandan, daha önceki yıllarda yapılan turizm potansiyeli temelli çalışmaların devam ettiği de tespit edilmiştir (Karaçor 2021). Kış turizmi destinasyonlarındaki otel işletmeleri üzerinde yürütülen tezlerde ise çalışanların hizmet verme yetkinliği (Baş 2015), kurumsal itibar, müşteri nezaketsizliği, işten ayrılma niyeti (Aksakallı 2016; Aksoy 2021), iş motivasyonu ve performansı (Bayraktar 2016), müşteri tatmini ve sadakati (Özer 2019), rekabet ve konumlandırma (Bozdemir 2021), mesleki benlik saygısı ve yenilikçilik davranışlar (Daz 2022) gibi konulara rastlanmaktadır.

Makalelerde de benzer duruma rastlanmaktadır. Özellikle geçmiş yıllarda yayımlanan, halen de rastlanılan destinasyon değerlendirmeleri ağırlıktadır (örneğin Aydın 2008; Özçoban 2019). Bununla birlikte son yıllardaki konu çeşitliliği makalelerde de gözlenmektedir. Turist deneyimi ve davranışı (Akkuş 2017; Ayaz ve Apak 2017), destinasyon performansı (Evren ve Kozak 2019), iklim değişikliği (Yenice ve Ercoşkun 2019), çevre yönetimi ve sürdürülebilirlik (Akkuş ve Akkuş 2018; Akdemir 2019), müşteri şikayetleri (Ulema vd. 2020), seyahat motivasyonu ve memnuniyeti (Kafa ve Bozkurt 2022), destinasyon rekabetçiliği (Evren vd. 2020), destinasyon tercihi (Oğuz 2018), hizmet kalitesi (Sağlık ve Kocaman 2014), destinasyon imajı (Sağlık ve Türkeri 2015), kış turizmi filmleri (Evren 2020b 2021) gibi konulara rastlanılmaktadır.

SONUÇ

Çalışmada ikincil kaynak incelemesine dayalı olarak dünyada ve Türkiye’de kış turizminin gelişimi incelenmiştir. Bu kapsamda M.Ö. 6000’lerde insanların karlı alanlarda ulaşım ve avlanma amacıyla geliştirdikleri kayağın 1800’lerin ortalarından itibaren önce bir sportif faaliyete, sonra bir rekreasyonel etkinliğe ve turistik ürüne dönüştüğü görülmüştür. Türk tarihi açısından ele alındığında; Ural-Altay Dağlarında yaşayan kadim Türk kavimlerinin kayağın ataları arasında yer aldığı, ancak modern Türkiye’de kayağın Sarıkamış Harekatında kaybedilen binlerce as-

kerin ardından 1915 yılında askeri amaçlarla gelişmeye başladığı görülmektedir. Bir süre askeri amaçla sürdürülen kayak faaliyetleri, 1930’larda Uludağ’da önce bireysel girişimlerle, ardından Halk Evleri ve Bursa Dağcılık Kulübünün öncü çabalarıyla bir turizm hareketine dönüşmüştür. Uzun yıllar ülkenin tek kayak destinasyonu olan Uludağ’a 1950’lerin sonlarından itibaren yeni destinasyonlar eklenmiştir.

Türkiye’de günümüzde bazılarında henüz konaklama ve alternatif eğlence olanakları olmasa da 51 tane faal destinasyon bulunmaktadır. Ayrıca önümüzdeki yıllarda geliştirilmesi planlanan veya önerilen 53 adet öneri-proje destinasyon vardır. Ancak mevcut destinasyonların büyük bir bölümü (35’i) çok küçük ölçekli tesislerdir. Bu küçük destinasyonlar büyük ölçüde bölgesel ihtiyaçları karşılamak için oluşturulan, turistik yönü zayıf destinasyonlardır. Avrupa’nın yüzlerce km’lik mega destinasyonları düşünüldüğünde (İsviçre Zermat – 360 km, Fransa 3 Valleys – 600 km, Avusturya Ski Arlberg – 305 km, İtalya Dolomiti Superski – 1.200 km); Türkiye’deki destinasyonların büyük bölümünün uluslararası rekabetçiliği olmayan destinasyonlar olduğunu ifade etmek mümkündür. Bununla birlikte, Erciyes, Ejder3200 (Palandöken, Konaklı), Kartalkaya, Uludağ, Sarıkamış, Davraz gibi destinasyonların rekabetçi gücü nispeten yüksek destinasyonlar olduğu ifade edilebilir. Özellikle Erciyes, hem pist uzunluğu hem de destinasyon yönetim örgütüyle örnek olmuştur. Örneğin Ejder3200 markasıyla Erzurum’da ve Sivas Yıldız Dağı’nda Erciyes Modeli uygulanmaktadır. Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgelerinde yoğunlaşan yeni kayak merkezi projeleri ise önümüzdeki yıllarda kış turizmi arz kapasitesinde artış olacağına işaret etmektedir.

Türkiye’deki kış turizmi literatürü ise uzun süre bölgesel değerlendirmelerle sınırlı kalmış; 2011 itibarıyla çalışma sayısı ve içerik çeşitliliği bakımından zenginleşmeye başlamıştır. Destinasyon pazarlaması konularının ağırlıkta olduğu literatürde işletme yönetimi eksenli çalışmalara da rastlanılmaktadır. Ayrıca iklim değişikliği temalı çalışmalar dikkat çekicidir. Bu noktada kış turizmi sektörünün iklim değişikliğinden en çok

etkilenen sektörlerin başında gelmesinin etkisi büyüktür. Küresel ısınmanın etkisi bu şekilde devam ederse iklim değişikliği ve adaptasyon çabalarının ilerleyen yıllarda hem sektörde hem de akademik camiada en çok koşulan konulardan biri olmaya devam edeceği aşikârdır.

KAYNAKÇA

- Akdemir, N. (2019). Kış Turizm Merkezlerinde Çevre Duyarlılığı, Yaklaşım ve Çözümler: Palandöken Otelleri Örneği, *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4 (1): 1-16.
- Akkuş, G. (2017). Kış Turizmi Destinasyonunda Yaşanan Unutulmaz Turizm Deneyimleri: Kültürlerarası Karşılaştırma, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14 (3): 223-236.
- Akkuş, G. ve Akkuş, Ç. (2018). Kış Turizmi Destinasyonu Paydaşlarının Çevre Yönetimine İlişkin Algılarının Nitel Bir Yöntemle Çözümlemesi, *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (1): 117-135.
- Aksakallı, Z. (2016). Kurumsal İtibar Algısının İşten Ayrılma Niyeti Üzerine Etkileri: Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Kış Turizmi Gelişim Koridoru'nda Yer Alan İllerdeki Dört ve Beş Yıldızlı Oteller Üzerine Bir Araştırma (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, M. T. (2021). Müşteri Nezaketsizliğinin İşten Ayrılma Niyeti Üzerindeki Etkisi: Palandöken ve Sarıkamış Kayak Merkezi Çalışanları Üzerine Bir Uygulama (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksu, V. (2003). Türkiye'nin Kış Turizmi Potansiyeli (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aktaş, E. ve Özdemir, Y. (2011). Bütünden Parçaya Halkevleri Şubeleri, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2): 187-204.
- Allen, E. J. B. (2007). *The Culture and Sport Of Skiing: From Antiquity to World War II*. Massachusetts: University of Massachusetts Press.
- Anadolu Ajansı (2022). Erciyes Kayak Merkezi İki Ayda 1 Milyon 300 Bin Ziyaretçi Ağırladı, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/erciyes-kayak-merkezi-iki-ayda-1-milyon-300-bin-ziyaretci-agirladi/2503959>, Erişim tarihi: 16 Mayıs 2023.
- Anadolu Ajansı (2023). Palandöken Kayak Merkezi, 3 Ayda Yaklaşık 118 Bin Kişiyi Ağırladı, <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/palandoken-kayak-merkezi-3-ayda-yaklasik-118-bin-kisiyi-agirladi/2879118>, Erişim tarihi: 14 Haziran 2023.
- Apak, Ö. C. (2016). Kış Turizmüne Katılan Yerli Turistlerin Tüketici Davranışları Üzerine Bir Araştırma: Kayseri Örneği (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Karabük: Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayaz, N. ve Apak, Ö. C. (2017). Kış Turizmüne Katılan Yerli Ziyaretçilerin Seyahat Davranışları: Erciyes Kayak Merkezi Örneği, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (49): 27-43.
- Aydın, A.D. (2008). Sarıkamış'ın Kış Sporları Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6): 203-210.
- Baş, M. (2015). Kış Turizminde Faaliyet Gösteren İşletme Çalışanlarının Hizmet Verme Yatkınlığının Tespiti: Bir Araştırma (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayraktar, Y. (2016). Motivasyon ile Performans Arasındaki İlişki: Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Kış Turizmi Gelişim Koridoru'nda Yer Alan Dört ve Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozdemir, E. (2021). Kış Turizminde Faaliyet Gösteren Konaklama İşletmelerinin Rekabet ve Konumlandırma Stratejileri: Türkiye Örneği (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya: Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bozdemir, E. ve Şengül, S. (2021). Kış Turizmi Üzerine Bir Literatür İncelemesi, *Journal Of New Tourism Trends*, 2(1): 35-74.
- Britannica (2022). Russo-Finnish War. <https://www.britannica.com/event/Russo-Finnish-War>, Erişim tarihi: 08 Mart 2022.
- Çankaya, C. (1993). Türkiye'de Kış Sporlarının Gelişimi ve Bugünkü Durumu (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çelik, K. (2018). Kış Turizminde Destinasyon Markalaşması: Sarıkamış Kayak Merkezi Örneği (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çömez, A. (1997). Winter Sports Centers Design for Second Development Area in Uludağ Bursa (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Daz, B. (2022). Kış Sporları Tesislerinde Çalışan Yönetici ve Personellerin Mesleki Benlik Saygısı Düzeyleri ile Yenilikçi Davranış Algı Düzeylerinin İncelenmesi (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü.
- Demiroğlu, O. C. (2013). İklim Değişikliğinin Kış Turizmüne Etkisi (*Basilmamış Doktora Tez*). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demiroğlu, O. C. (2014). *Kış Turizmi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Dever, A. ve İslam, A. (2015). Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Kültüründe Spor Algısı, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (5): 46-61.
- Dudu, N. (2016). Erzurum'da Kış Turizmi Talep Tahmini (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Erzurum: Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duman, S. (2019). Kastamonu'ya Gelen Kayak Turistlerinin Coğrafi İşaretle Ürün Algısı (*Basilmamış Yüksek Lisans Tezi*). Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Erdem, N. (2022). Müşteri Deneyimlerinin Nitel Yöntemler ile Analizi: Uludağ Kayak Merkezinde Bir Uygulama (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkoç, H. İ. (2017). Türk Mitlerindeki Motifler (VI.-VIII. yüzyıllar), *Journal of Old Turkic Studies*, 1(1): 36-75.
- Evren, S. (2016). Türkiye’de Kış Turizmi Destinasyonlarının Rekabetçi Konumlandırması (*Basılmamış Doktora Tezi*). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Evren, S. (2020a). Twenty Years of Winter Tourism Literature: Bibliometric Analysis of SSCI-Indexed Tourism Journals, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8 (2): 788-804.
- Evren, S. (2020b). Türkiye’de Kayak Sporuna ve Uludağ Algisının Tarihsel Temelleri: Karlı Dağdaki Ateş Filminin Göstergibilimsel İncelemesi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4): 3486-3507.
- Evren, S. (2021). Türk Sinemasında Uludağ İmajı: Uludağ’da Çekilen Türk Filmlerinin İçerik Analizi, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (47): 289-302.
- Evren, S. ve Güldemir, O. (2018). Türkiye’de Kış Turizminin Başladığı Yer: Uludağ. İçinde N. Kozak (Editör), *Dünden Bugüne Türkiye’de Turizm: Kurumlar, Kuruluşlar, Turizm Bölgeleri, Meslekler* (ss. 263-296). İstanbul: Yıkılmazlar Basın Yayın.
- Evren, S. ve Kozak, N. (2019). Kış Turizmi Destinasyonlarının Algılanan Performansı: Türkiye’deki Beş Destinasyonun Kıyaslaması, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30 (1): 45-56.
- Evren, S., Zeybek, H. İ. ve Sedat, T. A. Ş. (2020). Küçük Ölçekli Kayak Merkezlerinde Destinasyon Rekabetçiliği: Zigana Kış Turizmi Merkezi Örneği, *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 8 (2): 1269-1290.
- Fram - The Polar Exploration Museum (2022). Expeditions: The First Crossing of Greenland (1888-1889), <https://framuseum.no/polar-history/expeditions/polar-history-expeditions-across-the-greenland-ice-1888-1889/>, Erişim tarihi: 08 Mart 2022.
- Güngören, Y. (1994). Erciyes Dağı’nın Kayakçılık ve Dağcılık Bakımından Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hudson, S. (2003). Winter Sport Tourism. İçinde: S. Hudson (Ed.). *Sport and Adventure Tourism* (ss. 89-124). New York: The Haworth hospitality press.
- Huntford, R. (2008). *Two Planks and a Passion: The Dramatic History of Skiing*. Londra: Continuum.
- Hürriyet Gazetesi (2018). Türkiye’nin Alpleri’ne Kayak Merkezi Yolda, <https://www.hurriyet.com.tr/seyahat/turkiyenin-alplerine-kayak-merkezi-yolda-41036625>, Erişim tarihi: 11 Ekim 2022.
- Ibroshva, Z. A. (2021). Kitle ve Kış Turizmi Destinasyonlarında Yerel Halkın Algıları, Topluluk Katılımı ve Turizm Gelişimine Yönelik Desteğin Karşılaştırmalı Analizi (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- International Skiing History Association, (2017). Origin Story: Where Did Skiing Begin?, <https://www.skiinghistory.org/news/origin-story-where-did-skiing-begin>, Erişim tarihi: 16 Mart 2022.
- International Skiing History Association, (2022a). Timeline of Important Ski History Dates, <https://skiinghistory.org/history/timeline-important-ski-history-dates>, Erişim tarihi: 16 Mart 2022.
- International Skiing History Association, (2022b). Triple, Quad, 6-Seat Chairs: A Mini-History. <https://skiinghistory.org/history/triple-quad-6-seat-chairs-mini-history>, Erişim tarihi: 16 Mart 2022.
- İnal, O. (2019). Mount Uludağ: The Making of Turkey’s St. Moritz. İçinde; P. Strobl ve A. Podkalicka (Eds.). *Leisure Cultures and the Making of Modern Ski Resorts*, Palgrave Macmillan, Cham, Switzerland.
- Kafa, N. ve Bozkurt, M. (2022). Kış Turizmine Katılan Gençlerin Seyahat Motivasyonları ve Memnuniyetleri: Uludağ Örneği, *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2 (1): 19-37.
- Kara, E. (2020). Kış Turizminin Yerel Kalkınmaya Etkisi: Ordu İli Örneği (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaçor, E. (2021). Kars Sarıkamış Bayraktepe (Cıbiltepe)’nin Kış Turizmi Açısından Değerlendirilmesi (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasakaloğlu, B. (2020). Kış Turizmi Çalışmaları Üzerine Bibliyometrik Bir İnceleme, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17 (3): 407-426.
- Keskin, E. (2021). Destinasyon Pazarlaması Açısından Destinasyon İmajı ve Kış Turizmi: Yıldız Dağı Örneği (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koşan, A. (1994). Turizm Faktörünün Bölgeler Arası Dengesizliği Gidermede Etkisi ve Erzurum Palandöken-Kış Sporları Turizm Merkezi Projesi (*Basılmamış Doktora Tezi*). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuşku, S. (2012). *Bir Zamanlar Uludağ 1925-2012*. Bursa: Bursa Kent Konseyi.
- Kuşku, S. (2013). *Bir Zamanlar Uludağ 1929-1963*. Bursa: Bursa Kent Konseyi.
- New England Skiing Museum (2001). Cronology of Selected Ski Lifts, http://newenglandskimuseum.org/wp-content/uploads/2012/06/ski_lift_timeline.pdf, Erişim tarihi, 16 Mart 2022.
- OECD (2007). *Climate Change and the European Alps: Adapting Winter Tourism and Natural Hazard Management*. Paris: Author.
- Oğuz, A. (2018). Kış Turizm Merkezi Seçimi için Kriter Ağırlıklarının Bulanık AHP Kullanılarak Belirlenmesi, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 18. EYİ Özel Sayısı: 789-802.
- Özçoban, E. (2019). Türkiye’de Kış Turizmi ve Erciyes Kayak Merkezi Üzerine Bir Değerlendirme, *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 7 (3): 1606-1625.
- Özer, M. N. (2019). Deneyimsel Pazarlamada Müşteri Tatmininin Müşteri Sadakatine Etkisi: Erzurum’da Kış Turizmine Yönelik Hizmet Veren Otellerde Uygulamalı

- Bir Araştırma (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Bayburt: Bayburt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Paksadze, M. (2019). Gürcistan Kış Turizmine Katılan Uluslararası Turistlerin Beklenen Faydalara Göre Pazar Bölümlendirmesi (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sağlık, E. ve Kocaman, G. (2014). Kayak Merkezlerinde Turistlerin Hizmet Kalite Algısının Belirlenmesi: Palandöken Kayak Merkezinde Bir Uygulama, *Atatürk İletişim Dergisi*, (6): 67-87.
- Sağlık, E. ve Türkeri, İ. (2015). Destinasyon İmajının ve Kişiliğinin Destinasyon Aidyeti Üzerine Etkisi: Palandöken Kayak Merkezi Örneği, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 12(1): 25-42.
- Scott, D. ve McBoyle, G. (2007). Climate Change Adaptation in the Ski Industry, *Mitig Adapt Strat Glob Change*, (12): 1411-1431.
- Suna, Ş. N. (2022). Rekreatif Amaçlı Kayak Sporunu Yapan Bireylerin Serbest Zaman İlgilenim ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Elâzığ: Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şaktimur, Ş. (1994). *Türkiye'de Kayak Sporunun Tarihçesi*. Ankara: ADKK Yayınları.
- Şebin, K. (2009). Erzurum Kış Sporları Turizmi ile İlgili Yöre Halkının Tutum ve Beklentileri (*Basılmamış Doktora Tezi*). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2023). Kış Sporları Turizm Merkezlerine İlişkin Genel Bilgiler, <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10177/kis-sporlari-turizm-merkezlerine-iliskin-genel-bilgiler.html>, Erişim tarihi: 02 Ocak 2023.
- Tant, C.L., Van Gerpen-Henn, C. ve Lamack, D. (1992). Sports Performance Series: The Telemark Turn, *Strength & Conditioning Journal*, 14 (3): 6-9.
- Tanyeri, Y. (2018). *Kayak Tarihi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Temür, K. (2022). Kayak Merkezlerinden Yararlanan Bireylerin Hizmet Algıları ve Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi: Yıldız Dağı Kış Sporları Turizm Merkezi Örneği (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Toivonen, T. (1998). War and Equality: The Social Background of the Victims of the Finnish Winter War, *Journal of Peace Research*, 35 (4): 471-482.
- Toy, H. (2013). Kayak Merkezi Müşterilerinin Tatmin Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkisinin Karşılaştırılması (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Trafton, T.A. (1998). A Kinematic Analysis of a Telemark Ski Turn (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Montana: Montana State University.
- Tranos, E. ve Davoudi, S. (2014). The Regional Impact of Climate Change on Winter Tourism in Europe, *Tourism Planning & Development*, 11(2):163-178.
- Ulema, Ş., Uzut, İ. ve İnançlı, S. (2020). Kış Turizmi Kapsamında Destinasyonlara Yönelik E-Şikayetlerin Analizi: Uludağ Kayak Merkezi Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4 (3): 2945-2959.
- Ülker, İ. (2006). *Dağlarımız: Dağ sporları ve Dağ Turizmi, Yüksek Dağlarımız ve Kayak Merkezleri*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Üzel, M. N. (2003). Dünyada ve Türkiye'de Kış Turizmi ve Örnek Alan Erciyes Turizm Merkezi (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vanat, L. (2022). 2022 International Report on Snow & Mountain Tourism, <https://www.vanat.ch/RM-world-report-2022.pdf>, Erişim tarihi: 10 Mayıs 2023.
- Yenice, Z. ve Ercoşkun, Ö. Y. (2019). Türkiye'de Kış Turizmi Merkezlerinin İklim Değişikliğine Dirençliliğinin Değerlendirilmesi, Bolu Köroğlu Dağı ve Erzurum Palandöken Örnekleri, *Resilience*, 3(2): 269-285.
- Yıldırım, E. (2020). Kurikanların Türk Tarihindeki Yeri ve Önemi, *Türkiyat Mecmuası*, 30 (1): 287-302.
- Yurttakalan, S. (2018). Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinden Analitik Hiyerarşi Prosesi Tekniği ile Kayak Merkezlerinin Tercih Edilme Yönelimlerinin Değerlendirilmesi (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Savaş EVREN

Mersin Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Konaklama İşletmeciliği Bölümü'nden mezun oldu (2007). Yüksek lisans derecesini, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı'ndan (2010); doktora derecesini, Anadolu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'ndan aldı (2016). Gümüşhane Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı (2010). Doktora eğitimi için Anadolu Üniversitesi'ne geldi (2011) ve burada araştırma görevlisi olarak çalışmaya devam etti. Doktorasını tamamlayıp Gümüşhane Üniversitesi'ne döndü (2016). Dr. Öğr. Üyesi olarak Gümüşhane Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'ne atandı (2017). Doçentlik unvanını Turizm alanından aldı (2021). Gümüşhane Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü'ne Doç. Dr. unvanıyla atandı (2022). Halen Gümüşhane Üniversitesi Turizm Fakültesinde görev yapmaktadır. Temel çalışma alanları; destinasyon pazarlaması, kış turizmi ve turizm eğitimi kurumlarıdır.